

REGULÓ.

Pesten csötörtökön februarius 1^{jén} 1838.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is vált-hatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' fekete ember.

(Folytatása.)

Egertől mintegy órányira szelid lejtésű domb alján fekszik Keresend, egy népes falu; történetünk korában itt sánczokkal 's védfalakkkal környezett várkastély állott.

A' várnak tágas, kongó teremében egy magas, nyulánk ifjú járkált keresztbe vetett karokkal; apró szürke szemeiben, mellyekkel már alkalmasint találkozánk, békétlenség látszott; 's hozzá kis távolságra egyszerű fekete öltözetben, széles, hason színű bőrvöről lefüggő csomó kulcschal egy fél görnyedt férjfiú állott olly tekintettel, melly mellett az idvezítő árulójának arcza is Titusfő lett volna. E' nyomorúság képének vonalain, melly ritka vegyülete volt a' gonoszság és gyávaságnak, bizonyos sátáni mosoly terült-el.

„Tanácsolj vén sátán — riadott rá dobbantva az ingerültnek látszó ifjú, kiben hatalmas hangjáról nézve az urra, emebben pedig, ha a' csomó kulcsról gyanitanunk szabad, a' várnagyra akarunk ismerni — 's ne állj itt olly ártatlanságot színlő képpel. Tanácsolj vén bűnfészek! te minden rosznak kiapadhatlan forrása!”

„Mit tudnék egyebet nagyságos ur, mint már több ízben mondtam, az elragadást.”

„Igen, bolond! könnyű azt kimondani; de hogy hozod-ki azon bagoly fészekből, melly jobban őriztetik, mint Colchisban az arany gyapjú?”

„Idővel jó a' jó tanács; heveskedés soha célhoz nem visz. Azért csak türelem!”

„Türelem! türelem! egyebet nem is tudsz e' szokott nótádnál! Pok —

„Nagyságos ur, Ferkő megérkezett” — vága közbe egy szőke, finom megyszin posztó 's keskeny arany készületű dolmán 's nadrágban belépő ifjú jelentő hangon.

„Hadd jöjjon!” — volt az urnak rövid válasza.

Az ifjú távozik, 's utána csak hamar belépett egy jól hizott képű, nyirott, göndör hajjú rőt siheder.

„Mi hirt hozasz halálhüadár, te örökös szerencsétlenségnek tára!”

„„Jót is, rosztat is“ — mondá a' kérdeztetett könnyű vállvonítással, mint ki a' sértő kérdésért boszonzodik.

„Előbb csak a' rosztat mondd, hogy a' jóval azután elrontott inyünket helyre hozhasd. Halljuk hát!”

„„A' pokol ismét kellemetlen vendégeket küld nyakunkra; mint hallám, kontyosok fenyegetik a' várat. Ez a' rossz; mert én az ostromzajnál (melly ide bizonyosan el fog hallatszani, mely miatt csendesesen alunni sem lehet) és az éhes gyomornál roszabbat nem tudok. Jó pedig az, hogy a' kapitán leányát holnap hajnalban Kolosvárra küldi nagynénjéhez, nehogy az ostrom a' várban érje.“

„Győzelem, győzelem! — vigyorgá a' várnagy — már kezünkben van! A' farmosi pusztán, hol a' sűrű nyárfa-bokrok között megy az út, ki nem kerülhetnek, 's ott a' rejtek-hely is biztos leend. Nem mondám, idővel a' jó tanács. Béketűrőké a' mennyeknek országa!”

„Ugy te nem számolhatsz reá, sátánok sáfárja, mert a' bündij fölvtételében náladnál még türelmetlenebbet nem vetett - ki hazád, a' pokol.“

„Az csak pontosság, nagyságos uram; nehogy feledékenységbe menjen.“

„Jól van, jól, ne fejtegesd. Ismerjük már egymást. — Zenő, Soma tüstént nyergeljenek; ezeken kívül még négyet vész magadhoz, 's így nyolczan leszünk.“

„Hogyan? én is?“ — kérde szeppenve a' várnagy.

„No's, igen! a' sátán, kit olly régen szolgálsz, legalább téged is kapjon-meg valahára, ha szándékunk füstbe menne, 's valamiként kelepczébe esnénk. Szót se többet — riada a' még ellenkezni akaróra — egy óra mulva indulunk. Mindenki keményen fegyverkezék! Rajta, dologra!”

A' várnagy ajkát harapva, Ferkő a' nyert erszényt fontolgatva, különböző érzetek között távozanak. Az első többször fordult vissza még, hogy honn maradást eszközölhessen-ki; de az urfit, ki elmélyedve járkált 's koronként vadon fel-felkaczagott, megszólítani nem meré.

„Igy — kiáltá hosszú tünődés után, mely alatt tervét látszott megérlelni — mit az ég megtagad, a' pokol megadja. A' vén botor magának tulajdonítsa, hogy erre kellett vetemednem; mert leányát birnom kell, birni akarom, ha mindjárt vesztémmel szerezném

is meg bírását! Még egy ideig gondolatokba merülve nagy léptekkel járt fel 's alá, végre belső termeibe ment.

VII.

De hát ki vagy te?

HUGO VICTOR.

A' nap délen állt, 's hév sugárai sárgára pörkölék a' legelők gypét. A' fejeeres kék égnek kupján csak helylyel helylyel uszkált egy könnyű felleg, 's a' végetlen rónaságon, melyre most vezetem olvasóimat, ezer különböző alakban rengett a' déli-báb.

Hosszú, széles elláthatlan síkságban terül-el a' hortobágyi pusztá alföldünken, melynek Kadarcs 's Hortobágy hajjai által öntözött térein gazdagon hullámszik az arany kalász, falkánként legel a' bönbölő gulya, nyertő ménes és zsiros juh-nyáj; történetünk korában azonban e' hasznos állatoktól mentten 's ridegen állott e' tér. Az említett folyók iszapjaiban csak békák brekegtek, a' kákában pedig vízi szárnyasok legioi zajongtak. Emberhang ritkán volt ama szerencsétlen korszakban e' rónaságon látható, és ha koronként egy vándor vetődött is arra, a' homok buczkák felett legfeljebb is szél-től hajtott katang kórót, vagy martalékot kereső ölyút látott inogni.

Most azonban e' táj élénk tekintetet nyert. Kadarcs és Hortobágy között azon siktéren, melyet máta i pusztának neveznek, több sátor-idomban felvont ponyvát, 's közben közben valódi sátort is látunk; mi több, emberzajt 's fegyver zörejt hallunk. Szóval egy tábor terül-el előttünk.

E' furcsa, nevetséges tábor közepén — ha tábornak mondani lehet, mert rendetlenül szétszórt sátoraira nézve inkább oláhczigány tanyának nevezhetnők — egy különös sajátságos sátor emelkedéki a' többiek közül. Külseje egészen fekete volt, közepén széles fejér vonal hasítá, 's ezt más irányban keresztül ugyan egy, úgy, hogy e' két egymást átmetsző fejér vonal egy nagy keresztet képze. A' sátor ormán egy sárgaréz keresztből verődött vissza a' nap sugára vakító fényben; e' kereszt egy fél hold felett állott. A' sátor nyílásánál nagy fekete zászlót, hasonlólag fejér kereszttel átszegettét ingatott a' szél. Egyik részére az idvezítő keresztje volt rajzolva, a' már kiszenvedett isten-ember képével; más felől pedig egy futamló török had, melyre az ég villámai hullanak, néhány kereszténytől üzetve. Kissé távolabb egy durva faragású haranglábról, melyet inkább kutgémnek lehetett volna nézni, kis harangoeska függött még szinte uj kötelével. E' sátor körül, melyet, ha a' szél által koronként félre lebbentett előfügönyön túl gyilkoló fegyvereket nem lát-

nánk a' sátoroszlopairól függeni, templomnak néznők, más két csinosbb sátor állott.

A' körülarkolt sátrokon kívül különös látvány tűnik szemünkbe. Ideges, napbarnította 's vad tekintetű férjfiakat látunk különböző csoportozatban és öltözetekben.

Némellyikének testét szennyes lobogó üng, gatyá, másokét hosszas, térdig érő dolmán 's nadrág, ismét másokét zeke nemű darócز köntös fedé; némellyikén nadrág volt, de a' dolmán helyét üng pótlá és fordítva; sőt némellyiknek melljére még pánczél 's szakadozott vasüng is vala csatolva. Milly különbözőnek derék öltözetüket, látjuk éppen olly sokfélék fővegeik, lábbelijek 's fegyvereik. Egy némellyikének fején kopott kalpag ül, de lába meztelen; mások vassisakot hordtak, mellyen a' nem rég ledörgölt rozsdának nyomai még igen szembetűntek, lábaikat pedig hosszabb 's kurtább szárú csizmák vagy kopott bakancsok takarák; legtöbbben pedig csucsos báránybőr kucsmát hordtanak. Fegyvereik fordított kasza, lándsa, gerely, kelevéz, kard, buzgány, puska, vasvilla, csép, harczbárd 's tegez voltak; de egyenlő fegyverrel egymás mellett állót talán ötöt sem számolhattunk volna meg a' számosnak látszó csoportban.

E' különös, sajátságos tekintetű hadsereg egy fekete öltözetű ifjú 's egy fényesebb ruhájú lovag által kormányoztatva előre 's hátra megy, forog, megfutamlik, majd ismét vissza fordul, 's az üzőket megtámadja; szóval hadi gyakorlatot tart.

Valami sajátságosabb 's neveltségesebb fordulatokat, mint e' ritka fegyverkezetű seregtől látunk, mellyben az olvasó Kárácson pór hadára már alkalmasint rá ismert, képzelni sem lehet. Ezeket csak egy megbőszült csordának rendetlen csavargásaihoz, vagy gátját kitört folyamnak ezer ágba össze vissza kanyargásához lehet némileg hasonlítani.

Mintegy három négy óráig tartó forgás után, midőn a' hevesen sütő nap mindnyájának homlokára nagy izzadtsági cseppeket gyűjtött, a' kormányzó magas ifjú, kiben Kárácsont öltözete színéről is megismerhette az olvasó, e' szavakkal szakasztja félben a' hadgyakorlatot.

„Mára elég lesz! menjünk pihenésre; holnap hűvesen kezdjük a' gyakorlatot!”

És a' hadsereg tőle kitelhető renddel a' táborba indult. Midőn sátoraik közé értek, egy a' sereg közül, kiben Busongi Andorra ismerünk, haranglábbhoz lépett, és a' harangocskát mozgásba hozá. Alig kondult ez meg, meztelenített fővel egész sereg térdre

hullott — mert az isteni tiszteletnek naponként háromszori megtartása mindenek feletti volt, 's az erről elmaradót, mint Isten sértőt, kitől a' hon felszabadítására választvák, miként velök elhitéteté Kárácson, a' kemény fenytéket tartó, erősen büntetteté. Ő maga volt a' legbuzgóbb, 's az égtől küldetettnek példáját követve, foglalatosságtól mentt idejét a' nép is szinte szakadatlan ajtatosságban tölté, és a' harangláb körül; melylyen egy isten anyja képe függött, folytonosan lehetett buzgólkodókat látni.

Imádság után az örök kiállittatván minden szétoszlott, hogy a' dél meghaladását hatalmasan érző gyomornak is elégtétessék. És csak hamar gőzölgő bográcsok mellett látjuk őket (mert meg kell jegyezni, hogy főzők mindig maradtak a' táborban, kik a' kifáradtakat kész eledelre várak), mellyeknek sült vagy főtt hus konczeit kenyér szeletekre fektetve, mohó étvágygyal nyelék.

A' fekete sátor előtt csak öt ember maradt. Hármát már ismerjük, ezek Kárácson, Bány 's Andor voltak; a' negyedik, kivel eddig elé még nem találkoztunk, egy alacson, csontos, mogorva képű, barna férjfiú, Szőcs László, nagy-károlyi szűcs vala. Ez, midőn György vállalatának hirt hozzá eljutott, házát, feleségét, gyermekeit, mesterségét oda hagyá, és egy csapat népet magához csődítve Györgyhez csatlakozék. E' rajoskodó Györgynek legszenvedélyesb 's fáradhatlanabb követője volt. Ha valahova követség vala küldendő, Szőcs azt másnak nem engedé, és minél veszélyesb minél kalandosb volt az, annál kedvesebb volt előtte. Őt éj, vihar, égi háború, hőség utjában nem gátolhatá, és nem egyszer áldozá-felálmát, nem egyszer koplalt, szomjazott, csak hogy a' reá bizottakban hiven eljárhasson. Gyakorta tért-vissza felhólyagzott, vérző lábakkal és szinte aléltan a' nemesektől, kiket segédért zaklatni meg nem szünt; de azzal nem gondolt: hisz' a' szent célnak előmozdításaért tette. Panaszolni őt fáradságáról soha senki nem hallotta; legfeljebb is a' részvétlenség ellen tört-ki néha. Illy utról tért most is vissza, mellyet a' Nyírségbe tett; de minden okoskodása, sőt szemtelenségbe fajuló buzditásai által sem veheté reá a' nemességet, hogy Kárácsonal egyesülve a' pogány jármot szétzuzni igyekeznének.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLE.

Lélekesend, a' világ legdrágább kincse.

A' ki előtt ismeretes, hogy a' földi gazdagságok fölötté veszélyesek lehetnek az emberi lélekre nézve minden hatalmuk mellett is, 's ellenben egy csendes, jámbor 's magával teljesen megelégedett szív, a' legnagyobb szegénység 's nyomorúság daczára is, melylyel annak küzdeni kell, elysiummá változ-

atja-által a' világot: — annál már önmagától felveti magát azon kérdés: vajjon a' halandók, a' legnagyobb külső hatalom 's földi legfőbb tekintet birtokaiban, melyek sok ezer mástól megkülönböztetik őket, mindig boldogok 's megelégedettek-e? — Valóban csak kevesen találták-fel a' halandók között dicsőségük 's hatalmuk fényes magasságában, melyre ők felháltak, egy úttal belső nyugalmaik 's megelégedésük békes menedékét is. Nem adja-meg mindig a' földi uralkodás — mely minket pompa öltözeteibe burkol, 's olly igen hizelg szenvedélyeinknek — egyszersmind a' lélek nyugalma, békét, az örömet 's vidámságot. Ez nyilvános oka, hogy sokan azok közül, kik ama bajok kintjairól legkevesebbet sem tudnak, melyeknek súlya alatt sajnosan sohajtoznak 's panaszkodnak a' nyomorultak 's boldogtalanok, mindig bizonyos valami nem történik kedvükre, minek ők nem képesek nevet adni. Nyilatkozásuk szerint, különös kedvetlen érzés az, mely őkét gyakran legnagyobb vidámságuk mámorában nyugtalanítja, 's kedvtelenné teszi, és mikor éppen heves folyásban üritik az öröm poharát, gyötirik, rémitik őket, 's egész belsejükben félelmet 's rettegést terjesztnek-szét. Nekik, mint hatalmas embereknek, szolgálataikra, kényükre áll minden aranyukért, melyet markukban zárva tartanak; a' leghalkabb jeladásra megkaphatnak mindent, ha ohajtják, — egyedül csak a' távozott békét, a' belső lelki nyugalmat, nem vásárolhatják-meg legdrágább gyöngyeikkel sem. Nem lehet szándékom, ezen tünemények alapkövét fekvő helyzetéből elmozdítani, 's kikutatva azoknak okait, az egészt nyilvánosítani; ez jobbadán elrejtve lappanghat a' lélekismeret megsértésében 's tetteknek eltérésében a' jog 's igazság sz. kanonjától.

A' történet több példát mutat-fel efféle hatalmasokról, kik azonban belső nyugalmaikra nézve fölötté boldogtalan, 's tehát sajnálkozásra méltó tünemények valának. Voltak közöttük uralkodók, kiknek mindenük elég volt; kik hatalmuk vezérpálcáját milliókon lógathatták, 's még sem voltak boldogok 's megelégedettek hatalmuk 's méltóságuk glóriájában. Az eddig mondottat, a' dolog fontossága miatt, néhány példával világosítandjuk-fel.

Dionys, a' syrakusi zsarnok, olly félenk, 's mind azok iránt, kik őt körülvevők, annyira gyanakodó 's magával megelégedetlen volt, hogy egyedül csak leányának ollójára merte bízni haja és szakálának levételét. Bizodalma ettől is megtagadta végre nagy atyaszeretetének daczára, midőn már férjhezmehető szüzzé nőtt-fel. Az okból lön pedig most gyanakodó reá, mivel vélte, hogy egy olly valakivel megegyezhetnék az atyjának élete ellentőrekvésben, ki talán legyőzte a' leány szívét szerelem által. Most tehát a' tüzet használta olló helyett, melylyel lepörsölte haját 's szakálát. Nejének ruháját minden este jól átkereszteté félelemből, ha talán nincs-e benne elrejtve kard, 's más egyéb a' meggyilkolásra szolgáló eszköz. Hálószobája egészen elszigetelve volt, mély árokkal körülfogva, melyen keresztül egyhid vezetett oda, 's melyet ő, valahányszor t. i. ágyába ment, magához rántott. Vénhedni kezdvén, bizodalmatlansága csak még ekkor lépett a' legfelsőbb fokra. Most már annyira jutott, hogy közelről nem is bátorkodék beszélni az alattvalókkal. Ezt ő közönségesen egy toronyról teljesíté. Egykor a' világböles Plato látogatta-meg őt, 's látván az örök nagy sorát, kik őt körülvevők, — bámélkodva ezen ritka tüneményen, így szólította-meg: „Vajjon annyi sok bünt követtél-el e' földön, hogy illy magányban 's rettegésben kell élned?“

Cäsar maga belátta 's megvallotta több ízben barátjai előtt egész őszinteséggel, hogy az élet nagy teher neki szerzett méltóságára nézve, 's pedig

a' belső nyugtalanság végett, mely őt szakadatlanul hova csak fordul, 's bárhol megállapodik, — a' legrágóbb lélekismeret szemrehányásaival nyugtalantítja 's nyomorgatja.

Caligula és Caracalla, hasonlóan romai uralkodók, mindig mérget hordoztak magukkal oly célból, hogy azzal vegyék életüket, ha szerzett földi magasságuk 's nagyságuk álláspontján, melyeknek megtartásának sok bajt 's gondot szerzett, megtámadtatnának ellenségeiktől. Az első azt ohajtá mindig, ha az összes romai népnek csak egy nyaka volna, hogy ő egy csapással levágathatná azt, 's így semmisíthetné. Jelszava volt: „Oderint, dum metuant.“ A' másiknak symboluma pedig: „Omnis in ferro salus!“ — Követője a' trónon Macrin volt, ki eloltá élte világát.

Heliogabalus császár mindig egy selyem zsinórt 's arany kardot hordozott magánál, azon okból, hogy vele meggyilkolja magát azon esetben, ha a' megbukáshoz közel, elvesztve külső méltóságát 's hatalmát a' tekervényes bőség szarva nem nyújtja neki igaz örömet.

(Vége következik.)

Furcsaságok szemléje.

rendezi Pipiske.

Motto: „Erohsinn mein Ziel!“

JOH. STRAUSS.

15.) Engel életéből is mondok egy furcsaságot. — Ő t. i. egykor bizonyos hercegnél ebédle, hol többi között Cook is jöve szóba, 's megemlítették, hogy roppant utazásait életével kelle neki megfizetni. Engel vivé e' tárgyul-főképp' a' beszédet. — Végre a' herceg is bele szólott, 's kérdé Engeltől, vajjon első utazása alkalmával gyilkoltatott-e meg Cook? — „Ugy gondolom igen — válaszolt Engel“ — de nem sokat gondolt vele, 's mindjárt reá második utazásához fogott.

16.) Weber finom érzése egykor nevezetesen „az istenséghez“ címzett himnuszának próbáján is kitűnt, Londonban. — Nehányan a' hangszok közül nem vevék ez alkalommal észre a' hangok elejébe írott „pianót.“ — „Pszt! pszt! — figyelmezteté őket Weber, — hát illy fönnhangon beszél-nének önök, ha a' nagy Istent látnák maguk előtt?“

17.) Afrikai tévedés. — Frempung, egy afrikai kis király, anynyit hallott már a' tengeri csudákról az Európaiaktól beszélni, hogy le nem győzhető többé kíváncsiságát, 's megkérte a' Dánok királyát, küldene egyet emberei közül megtekintés végett hozzája. — Az afrikai collega kíváncságának teljesítésére Kamp számvevő választatott, egyike azoknak, kik akkori szokás szerint jó hosszú üstököt (Zopf) viseltek. — Frempung e' furcsa divatnál fogva majomnak néze őt, 's annál inkább erősödék tévedésében, minél jobban hajtogatá amaz magát ő fönnsege előtt. — Ekkor egyszerre földre teríté-le magát az afrikai, hogy elkerülhesse a' veszélyt, melyet már bizonyosnak hitt, vélvén, hogy a' sok hajtogatások után Kamp, szilaj majmok módjára szokend majd nyakába. — Bajba került, míg eszébe hozhaták tévedését; — de többé meszszirol sem kívánt látni Európait. —

18.) Udvari czéh. — 2-dik Károly uralkodása alatt bizonyos borházban egy fiatal emberekből álló társaság szokott néha össze jöni, 's űzi az unalmas időt. — Alapszabályul tűzé ki magának e' társaság, hogy minden al-

kalommal egyik a' tagok közül köteles legyen valamely szépnek egészségeért inni, 's hozzá valamit a' tűzbe hagyítani, mintegy kecsének hozott áldozatot, mit a' társaság valamennyi jelen levő tagjainak pontosan kelle utánozni. — Egykor valamelyik észrevevé, hogy Sir Charles Sedleynek, azon korbeli egyik nevezetesebb költőnek, 's egyszersmind e' társaság tagjának, különös szépségű 's igen finom szövötű nyakfodra vala; — azonnal poharat üríté tehát, 's nyakfodrárt veté a' tűzbe. — és Sir Charlesnek természetesen szint' ezt kellett tenni tulajdon nyakfodrával, — de ki is jelenté, hogy annak idejében vissza-fizetendi a' kölesönt, mi meg is történt. Az ivásnak sora t. i. reá is kerülén, tüstént foghuzót hivata, ki által egy ugy is rossz fogát huzatá-ki, 's azt Nell Gwynnes egy akkori híres szépség egészségére áldozá. — Lehetlen leírni a' megütközést, mely az egész társaságot elfogá, midőn e' fatalis példát láták maguk elébe tüzetve! Tréfára akarák az egész dolgot fordítani, de Sir Charles becsületére monda, hogy mult alkalommal megégetett fodra fölért az egész nemes társaság fogáival, 's ezzel mindnyájuknak irgalom nélkül ki kellett állani a' fájdalmas operatiót! —

EMLÉKMONDÁS.

M u l t n a k e m l é k e .

A' tavasz illan,
'S a' fűmile nyájas zengzete mul,
Majd égi leheltén a' komor ősznek
A' csermelye fagy, a' rózsza lehull;
Még bátor erőben kérkedik a' lét.
'S a' liget erdős rejteket ad,
Most éljük az éltet, hervad is az bár,
A' multnak azért emléke marad.

KISFALUDY KÁROLY után K. H. K. J.

Sors ajándéka. — Sokat nyerénk a' sorstól, test és lélek táplálátára szükségest; de mind az olly két értelmű ajándék, melyből haszon és kár, gyönyör és fájdalom, üdv és kárhozat eredetét veheti akkép', a' mint vele élünk, vagy élni kényszerítettünk.

KÖLCSEY.

Gyanúsok. — Vannak emberek, kik a' rózsabimbóhoz hasonlítanak, mert csak töviseiket láttatják magukon. Hol az illy emberekkel találkozom, azonnal kitérek utjokból, ne hogy megszúrjanak.

GANGANELLI után S. KAROLINA.

Szórejtvény.

(Logogriph.)

Minden ember sőt állat is
Láb 's kézen visz engemet;
Nélkülem élted kietlen,
Ha elveszed fejemet.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: százsz:

Szerkezi Mátray Gábor, halpiazon alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.